

SPIS TREŚCI

WSTĘP 11

ROZDZIAŁ PIERWSZY

Społeczne postrzeganie problemu przestępczości kobiet i dziewcząt 19

1. Obraz przestępczości nieletnich ze szczególnym uwzględnieniem dziewcząt w wybranych krajach Europy: tendencje, dynamika, typy najczęściej popełnianych przestępstw 19
2. Obraz statystyczny przestępczości nieletnich dziewcząt w Polsce 35
3. Społeczny odbiór przestępczości kobiet i dziewcząt oraz rola mediów w kreowaniu obrazu przestępczości 59
4. Zjawisko „gender gap” – próby wyjaśnienia różnic między rozmiarami przestępczości kobiet i mężczyzn oraz dziewcząt i chłopców 71

ROZDZIAŁ DRUGI

Teorie kryminologiczne odnoszące się do przestępczości kobiet i dziewcząt 89

1. Biopsychologiczne teorie kryminologiczne 89
 - 1.1. Teorie antropologiczne 89
 - 1.2. Teorie biochemiczne 93
 - 1.3. Genetyka: czy skłonność do przestępstwa jest zakodowana? 98
 - 1.4. Teorie psychologiczne 102
 - 1.5. Weryfikacja biopsychologicznych teorii kryminologicznych w świetle wiedzy o rozwoju dziewcząt 109
 - 1.5.1. Rozwój fizyczny i psychiczny dziewcząt 110
2. Teorie kryminologiczne odnoszące się do pozycji kobiet we współczesnym społeczeństwie 118

- 2.1. Teorie napięcia strukturalnego **119**
- 2.2. Teorie różnicowania kulturowego **122**
- 2.3. Teorie kontroli **125**
- 2.4. Teoria zróżnicowanych ról społecznych **129**
- 2.5. Teorie naznaczenia społecznego **131**
- 2.6. Teorie emancypacji kobiet **137**
- 2.7. Kryminologia feministyczna **142**
- 2.8. Weryfikacja teorii kryminologicznych odnoszących się do pozycji kobiet we współczesnym społeczeństwie w świetle wiedzy i badań socjologicznych **148**
 - 2.8.1. Sytuacja społeczno-ekonomiczna kobiet w Polsce **148**
 - 2.8.1.1. Pozycja kobiet w społeczeństwie polskim **148**
 - 2.8.1.2. Wykształcenie polskich kobiet **151**
 - 2.8.1.3. Sytuacja zawodowa kobiet polskich **152**
 - 2.8.1.4. Obraz kobiet w środkach masowego przekazu **157**
 - 2.8.2. Model i socjologia polskiej rodziny **160**
- 3. Teorie kryminologiczne odnoszące się do stylu wychowania dziewcząt **164**
 - 3.1. Proces socjalizacji **164**
 - 3.2. Teorie uczenia się zachowań przestępczych **169**
 - 3.3. Teorie kontroli **173**
 - 3.4. Teorie zintegrowane **177**
 - 3.5. Weryfikacja teorii kryminologicznych odnoszących się do stylu wychowania dziewcząt w świetle wiedzy i badań socjologicznych oraz psychologicznych **178**
 - 3.5.1. Rola stereotypów w procesie socjalizacji dziewcząt **179**
 - 3.5.2. Rodzinne środowisko wychowawcze współczesnej młodzieży **181**
 - 3.5.3. Rola szkoły w procesie wychowania dziewcząt **186**
 - 3.5.4. Wzorce kulturowe dostarczane przez środki masowego przekazu **191**
 - 3.5.5. System wartości współczesnych nastolatków **193**
 - 3.5.6. Sposób spędzania wolnego czasu przez współczesne nastolatki **198**

Omówienie wyników badań 205

1. Cel i zagadnienia metodologiczne badań **205**
 - 1.1. Przedmiot i cel badań **205**
 - 1.2. Problemy i hipotezy badawcze **205**
 - 1.3. Metody i postępowanie badawcze **208**
 - 1.3.1. Problematyka teoretyczna badań **208**
 - 1.3.2. Postępowanie badawcze **209**
 - 1.3.3. Materiał badawczy **213**
2. Ogólna charakterystyka badanej zbiorowości **220**
3. Środowisko rodzinne współczesnych nastolatków w świetle literatury i badań własnych **224**
4. Środowisko rodzinne badanych dziewcząt **231**
 - 4.1. Wykształcenie i praca rodziców badanych nieletnich **231**
 - 4.2. Postawy rodziców badanych nieletnich **233**
 - 4.3. Rodzeństwo badanych nieletnich **239**
 - 4.4. Sytuacja materialna w domach współczesnych nastolatków i w domach badanej populacji **241**
5. Wyniki szkolne badanych dziewcząt **243**
6. Problemy wychowawcze sprawiane przez nieletnie z badanej grupy **249**
7. Rodzaje czynów karalnych popełnianych przez nieletnie dziewczęta **252**
 - 7.1. Omówienie wyników badań na tle badań wcześniejszych i współczesnej statystyki **252**
 - 7.1.1. Przegląd badań dotyczących nieletnich sprawców czynów zabronionych **252**
 - 7.1.2. Przegląd badań dotyczących nieletnich i młodocianych dziewcząt **260**
 - 7.1.3. Przegląd wyników badań przestępczości nieletnich dziewcząt **262**
 - 7.1.3.1. Rodzaje czynów **262**
 - 7.1.3.2. Współsprawcy **265**
 - 7.1.3.3. Pokrzywdzeni **267**
 - 7.1.3.4. Miejsce popełnienia czynów **269**

- 7.1.3.5. Motywy **271**
- 7.1.3.6. Wnioski dotyczące wyników badań aktowych **274**
- 7.2. Wyniki badań a badania self-report **275**
- 8. Problematyka kradzieży popełnianych przez nieletnie dziewczęta **281**
 - 8.1. Charakterystyka kradzieży popełnianych przez nieletnie na podstawie wyników badań **281**
 - 8.1.1. Przedmiot kradzieży **283**
 - 8.1.2. Wartość skradzionego mienia **287**
 - 8.1.3. Miejsce popełnienia kradzieży **288**
 - 8.2. Charakterystyka kradnących dziewcząt, ich czynów i pokrzywdzonych **289**
 - 8.2.1. Współsprawcy kradzieży **292**
 - 8.2.2. Pokrzywdzeni przez kradnące nieletnie **293**
 - 8.3. Sytuacja materialna w domach kradnących dziewcząt na podstawie wyników badań **293**
- 9. Problematyka czynów z użyciem przemocy popełnianych przez nieletnie dziewczęta **294**
 - 9.1. Charakterystyka czynów z użyciem przemocy popełnianych przez nieletnie na podstawie wyników badań **294**
 - 9.2. Charakterystyka dziewcząt stosujących przemoc, ich czynów i poszkodowanych **305**
 - 9.2.1. Sposób, miejsce i motyw popełnienia przestępstwa oraz osoby pokrzywdzone **306**
 - 9.2.2. Wyniki szkolne dziewcząt stosujących przemoc **310**
 - 9.2.3. Problemy wychowawcze sprawiane przez dziewczęta stosujące przemoc **311**
 - 9.2.4. Środowisko rodzinne dziewcząt stosujących przemoc **312**
- 10. Podsumowanie **315**

Reakcja wymiaru sprawiedliwości na przestępczość nieletnich dziewcząt 319

1. Historia reakcji formalnej na przestępczość nieletnich **319**
2. Ocena reakcji wymiaru sprawiedliwości na przestępczość nieletnich w świetle wcześniejszych badań **323**
 - 2.1. Środki stosowane wobec nieletnich w Polsce w XX wieku **323**
 - 2.2. Umorzenie i odmowa wszczęcia postępowania w sprawach nieletnich **328**
 - 2.3. Praktyka stosowania środków wychowawczych i poprawczych wobec nieletnich **333**
 - 2.4. Skuteczność środków wychowawczych i poprawczych stosowanych wobec nieletnich **348**
3. Wnioski z badań własnych dotyczące reakcji wymiaru sprawiedliwości na przestępczość nieletnich dziewcząt **353**

ZAKOŃCZENIE 363**BIBLIOGRAFIA 371****SUMMARY 393****СОДЕРЖАНИЕ 395**